

**УРОК 13. МОТИВАЦИЯ
НА ПРЕДПРИЕМАЧА.
ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ РИСК**

План на урока

- Мотивите – двигателят на предприемаческото действие
- Рискът – можем ли да го управляваме?

Често декларирани мотиви за предприемаческа дейност

- Да работя за собствена сметка; сам да си бъда началник.
- Да печеля добре (по-добре, отколкото ако съм нает).
- Да бъда независим – сам да решавам какво да правя.
- Да реализирам собствени идеи (проекти).
- Да разполагам със свободата сам да определям работното си време, работното си място и т.н.
- Моментът е подходящ да се завоюва територия в бизнеса.

Ситуацията в България

В частния сектор мога да печеля повече	Много важна причина	Важна, но не много	Реално не бе причина
• Лична изява , реализация на собствените идеи .	60	29	11
• Да докажа на себе си, че не съм по-некадърен от другите.	67	27	6
• Моментът е подходящ за завоюване на бизнес територия.	44	32	24
• В частния сектор мога да печеля повече .	35	36	29

Положителни и отрицателни мотиви

Положителни мотиви („искам“)

- Да работя за собствена сметка; сам да си бъда началник.
- Да печеля добре (по-добре, отколкото ако съм нает).
- Да бъда независим – сам да решавам какво да правя.
- Да реализирам собствени идеи (проекти).
- Да разполагам със свободата сам да определям работното си време, работното си място и т.н.
- Моментът е подходящ да се завоюва територия в бизнеса.

Отрицателни мотиви („не искам“)

- Останах без работа (трябва да правя нещо).
- Вече не искам да работя с този началник.
- Не искам да работя за тази организация.
- Не искам да работя с тези хора.
- Не искам да работя в този град.
- Не искам да.....

Предприемаческият риск (М. Александрова)

Предприемачески риск

Риск за възникване на положително или отрицателно отклонение от очаквания резултат като следствие от реализацията на избран вариант на предприемаческо решение в дадена рискова ситуация.

Рискова ситуация

Проблемна ситуация, която предполага наличие на потенциал както за получаване на желани резултати (например печалби), така и за възникване на загуби. Рискът нараства с увеличаване на несигурността за получаване на желаните резултати или на потенциалните загуби.

Рискови решения

Управленски решения в рискови ситуации.

Предприемаческият риск

- Предприемачеството е процес на създаване на стойност чрез отдаване на необходимите за това време и усилия и поемането на съпътстващи рискове – финансов, психологически и социален риск. Компенсацията е парично или морално удовлетворение. (Р. Хайриш)
- Предприемачът е енергична личност, склонна да поема умерени рискове. (Д. Макклиланд)

Предприемаческият риск

- Функциите на предприемача включват преди всичко **пресмятането на риска** в една бизнес организация и **поемането на този риск**.
- Добър предприемач е онзи, който е в състояние **вярно да прецени рисковата ситуация** и след това да определи политиката, която ще **сведе до минимум съществуващия риск**.
- Ето защо онзи, който може правилно да оцени рисковата ситуация, но не е способен да минимизира риска, не спада към предприемачите.

Далеч не всяко поемане на риск е добро предприемаческо поведение. От предприемача се изисква не просто вярно да оцени („пресметне“) риска, за да реши дали си струва да го поеме. От него се изисква да **минимизира и управлява** риска.

Рискове за предприемача от външната среда

Ако използваме познатия инструмент за анализ на външната среда (PESTEL), можем да разграничим рискове, свързани с:

- а) политическия компонент на средата;
- б) икономическите условия;
- в) социалната среда;
- г) технологиите;
- д) физическите и социалните компоненти на обкръжаващата среда;
- е) нормативната рамка (закони, разпоредби...).

Рискове за предприемача от вътрешната среда

- Неправилна оценка на капацитета на предприятието да се справи с определени задачи.
- Разработване на неподходяща („дефектна“) идея за бизнес.
- Проблеми с технологиите.
- Лошо управление на бизнеса (целеполагане, планиране, организиране, ръководство, контрол).
- Вземане на необосновани решения.
- Неправилно възприемане на действителното състояние на производството и реализацията на продуктите (вредни са както необоснованият оптимизъм, така и преднамереното черногледство).

Обобщение

- Предприемачът гради своите планове (проекти) **тук и сега**, а ги осъществява във времето – в бъдещ период. Като правило, средата е динамична (променлива).
- Обикновено предприемачът **има контрол върху част от важните** за него **фактори**; върху други важни за него фактори той няма контрол.